

דמותו של בנימין זאב הרצל בזיכרון הלאומי מערך שיעור

מידע למורים

<p>השיעור יעסוק בדמותו של הרצל כפי שהובנת בזיכרון הקולקטיבי הלאומי עד לשנות החמישים. בראשית השיעור נערוך השוואה בין פריטי מקור המציגים את מתתיהו החשמונאי ואת בנימין זאב הרצל. התלמידים יתבקשו לנתח את ההספד של אליעזר בן יהודה על הרצל וליצור 'מס' בעזרת תמונה של הרצל. לאחר שהתלמידים יענו על השאלות בדף העבודה נדון במליאה בשינויים שחלו בהתייחסות להרצל ונצפה בתוצרים שהכינו התלמידים.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<p>כיתה י' תכנית הלימודים בהיסטוריה מ"מ: הלאומיות בישראל ובעמים, סעיף ב, 3: פועלו של ב"ז הרצל לבניית התנועה הציונית. התמודדות העם היהודי עם אתגרי העת החדשה, סעיף ו, 2: התנועה הציונית בראשות הרצל</p>	<p>קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אגרת שנה טובה, חיילים והרצל, שנות ה-50 • הספד להרצל, אליעזר בן יהודה, ההשקפה, 1904 • מתתיהו החשמונאי קורא למרד • יום הרצל מוכרז כיום שבתון, 1933 	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>
<p>שני שיעורים</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ההבניה החוזרת של דמותו של הרצל בזיכרון הקיבוצי הישראלי: מרדיקליזם מעצב לשוליות מסתגלת מאמר מאת דניאל גוטוויין, כתב העת עיונים בתקומת ישראל, 12, תשס"ב • השקפה, ערך מתוך "עיתונות יהודית היסטורית" באתר הספרייה הלאומית • אוסישקין ופרשת אוגנדה, מאמר מאת יוסי גולדשטיין, כתב העת הציונות, מאספ כ', 1996 • הרצל אמר – דיוקן הרצל באמנות שימושית, מאמר מאת חיים גרוסמן באתר אימגו • הרצל באמנות השימושית, מאוסף חיים שטייר, גלריה מאתר 	<p>חומר רקע למורה</p>

אנשים	<ul style="list-style-type: none"> • מהו מם, ערך מאנציקלופדיה אאוריקה
ציוד והכנות מוקדמות	<ul style="list-style-type: none"> • כיתה מאובזרת במחשבים ובציוד הקרנה. • אפשרות לשימוש בטלפונים חכמים במקום מחשב לכל תלמיד. • היכרות מוקדמת של המורה עם אופן השימוש במחולל הממים (שימו לב, אם מותקן בדפדפן חוסם פרסומות, ייתכן שהמחולל לא יפעל כשורה. יש לבטל את חוסם המודעות עבור דף זה).
קבצים נוספים	דף עבודה

מהלך השיעור

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
פתיחה:	<p>למורה: רקע נדרש: פועלו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית.</p> <p>חלקו את הכיתה לשתי קבוצות. כל קבוצה תקבל קישור לתמונה שונה.</p> <p>א. איגרת שנה טובה חיילים והרצל שנות החמישים.</p> <p>ב. מתתיהו החשמונאי קורא למרד</p> <p>הפעילות תיעשה בזוגות או ביחידים. בקשו מן התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • לכתוב רשימת מילים שעולה במוחם מהתבוננות בתמונה. • לתאר אילו פרטים הם רואים בתמונה (דמויות, חפצים, רקע, התרחשויות ועוד). <p>במליאה, הציבו את שתי התמונות זו מול זו. צרו טבלת השוואה על הלוח ומלאו בעזרת התלמידים את העמודות ברשימות המילים והפרטים שיצרו. בקשו מן התלמידים למצוא דמיון בין הנושאים שעלו בעמודות השונות, למתוח קווים בין הקשרים דומים וליצור קריטריונים להשוואה. סדרו את הטבלה מחדש. שאלו את התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מה למדתם מן ההשוואה? • מהן נקודות הדמיון בין הרצל למתתיהו? <p>הציגו בפני התלמידים את פריט המקור "הספד אליעזר בן יהודה על הרצל בעיתון השקפה 1904". קראו את כותרת הספד בלבד ובקשו מן התלמידים לשער ולנמק את השערותם בנקודות הבאות:</p>

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<ul style="list-style-type: none"> מה היה יחסו של אליעזר בן יהודה להרצל? מדוע הוסיף אליעזר בן יהודה לשמו של הרצל את השם מתתיהו? מה הייתה מטרתו? 	
<p><u>דף עבודה בקבוצות</u></p> <p>חלקו את הכיתה לקבוצות קטנות. כל קבוצה תנתח את פריט המקור "<u>הספד אליעזר בן יהודה על הרצל בעיתון השקפה 1904</u>" בעזרת דף העבודה. יש לשלוח לתלמידים את דף העבודה, שכן מופיעים בו קישורים.</p>	גוף השיעור:
<p><u>במליאה</u></p> <p>צטטו את דברי אחד העם: "עתיד המנהיג המת להיות לכח מניע גדול, אולי יותר ממה שהיה המנהיג החי ... הרצל האיש החי – אפשר ואפשר היה לפקפק בהרבה מדבריו ומעשיו ... אבל הרצל הציור האידיאלי כמו שהוא הולך ונברא עתה לעינינו ברוח העם מה נהדר יהיה מראהו ומה רב יהיה כחו לחזור ולהשפיע על רוח העם עצמו"</p> <p><u>תוכלו להקרין שוב את איגרת שנה טובה חיילים והרצל – שנות החמישים.</u></p> <p>תוכלו להציג את הכרזה <u>כ' תמוז יומו של הרצל הוכרז ליום שבת, 1933</u> על מנת לתאר בדרך נוספת את היחס להרצל לאחר מותו.</p> <p><i>למורה: היעזר במידע המופיע מתחת לכרזה.</i></p> <p>דונו בנקודות הבאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> דמותו של הרצל כפי שהיא מתבטאת באיגרת בשנות החמישים ובכרזה משנות השלושים לעומת דמותו והיחס אליו בימי חייו. באילו דרכים השתמש אליעזר בן יהודה על מנת ליצור בהספד דמות אידיאלית של הרצל? אילו שימושים אמנותיים נעשו בדמותו של הרצל, וכיצד הם תרמו להפיכת הרצל לדמות אידיאלית? אילו ערכים ותפיסות עולם התבטאו בשימוש בדמותו של הרצל? מה היה תוכנו של יום השבתון בשנות השלושים? באיזה תוכן הייתם ממלאים אותו כיום? כיצד נתפסת דמותו של הרצל כיום בעיני הציבור? 	סיכום

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
	בקשו מן התלמידים להציג את ה"ממים" שיצרו ובדקו כיצד דמותו של הרצל מצטיירת מיצירותיהם.